

K PROCESNEJ PREKÁŽKE RES IUDICATA

V čase rozhodovania ústavného súdu popri sebe existujú dva právoplatné rozsudky odvolacieho súdu. Prvý z nich bol najskôr zrušený uznesením najvyššieho súdu, avšak v dôsledku výroku nálezu ústavného súdu, ktorým bolo zrušené kasačné uznesenie najvyššieho súdu, sa obnovili jeho právne účinky. Druhý (touto ústavnou sťažnosťou napadnutý) rozsudok odvolacieho súdu bol vydaný ako dôsledok zrušujúceho uznesenia najvyššieho súdu ešte v čase, keď ústavný súd nerozhodol o zrušení kasačného uznesenia najvyššieho súdu.

Právny stav spočívajúci v existencii dvoch odlišných právoplatných rozhodnutí odvolacieho súdu o tej istej veci je neakceptovateľný, pretože porušuje princíp právnej istoty ako súčasti práva na spravodlivé súdne konanie (IV. ÚS 588/2021), princíp legitímnych očakávaní strán sporu, popiera základnú zásadu civilného konania ne bis in idem (nie dvakrát o tej istej veci) a na ňu naviazanú procesnú prekážku res iudicata, čím porušuje základné právo na súdnu ochranu, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie. Len zrušením napadnutého rozsudku krajského súdu a na neho nadväzujúceho uznesenia najvyššieho súdu sa obnoví procesno-právny stav nastolený kasačným nálezhom ústavného súdu.

(Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 36/2023 z 12. apríla 2023)

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Libora Duřu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **B. H.**, zastúpenej advokátskou kanceláriou AS Legal s. r. o., Hlučinska 1, Bratislava, IČO 36 857 688, konajúcou prostredníctvom advokáta a konateľa JUDr. Milana Šulvu, proti postupu a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 3 Cdo 183/2019 z 28. apríla 2022 a proti postupu a rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 6 Co 295/2018 z 30. januára 2019 takto

r o z h o d o l :

1. Rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 6 Co 295/2018 z 30. januára 2019 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 3 Cdo 183/2019 z 28. apríla 2022 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 6 Co 295/2018 z 30. januára 2019 a uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 3 Cdo 183/2019 z 28. apríla 2022 **z r u š u j e** .

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania v sume **493,10 eur** a zaplatiť ich právnemu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e** .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 19. augusta 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 144 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 3 Cdo 183/2019 z 28. apríla 2022 (ďalej len „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“) a postupom a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 6 Co 295/2018 z 30. januára 2019 (ďalej len „napadnutý rozsudok krajského súdu“). Sťažovateľka navrhuje napadnuté rozhodnutia oboch súdov zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.

2. Sťažovateľka sa žalobou podanou na Okresnom súde Bratislava I domáhala, aby sa jej žalovaná Slovenská republika, Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej aj „žalovaná“) ospravedlnila za výroky vtedajšieho ministra spravodlivosti Slovenskej republiky, zároveň žiadala priznať sumu 3 000 000 Sk ako finančné zadosťučinenie.

3. Okresný súd Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v poradí druhým rozsudkom č. k. 19 C 17/2008-391 z 27. novembra 2014 v spojení s dopĺňacím rozsudkom č. k. 19 C 17/2008-417 z 12. februára 2015 sťažovateľke vyhovel v časti uverejnenia ospravedlnenia v denníku SME, v TV Markíza a na rozhlasovej stanici Rádio Expres, ďalej jej bola priznaná suma 33 184 eur, vo zvyšku bola žaloba zamietnutá.

4. Na odvolanie žalovanej krajský súd rozsudkom č. k. 6 Co 189/2015-442 z 15. februára 2017 potvrdil výrok rozsudku okresného súdu o veci samej, výrok o trovách konania zrušil a vec vrátil okresnému súdu.

5. Rozsudok odvolacieho súdu napadla žalovaná dovolaním, v ktorom v zásade namietala otázku pasívnej legitímácie subjektu v konaní o ochranu osobnosti za neoprávnený zásah do osobnostných práv zo strany osoby reprezentujúcej orgán verejnej moci pri výkone tejto moci.

6. Najvyšší súd uznesením č. k. 3 Cdo 131/2017 zo 17. októbra 2018 (ďalej aj „kasačné uznesenie najvyššieho súdu“) dovolaniu vyhovel a zrušil rozsudok odvolacieho súdu vo výroku, ktorým bol potvrdený rozsudok okresného súdu, a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V odôvodnení svojho rozhodnutia poukázal na rozdiel medzi právnym režimom zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“) a medzi nárokmi plynúcimi z ochrany osobnosti podľa § 11 a nasl. zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov. Kým pri zodpovednosti za škodu podľa zákona č. 514/2003 Z. z. je subjektom zodpovedajúcim za škodu nie ten orgán, ktorý ju spôsobil, ale štát, pri žalobách o ochranu osobnosti zodpovedá za nežiaduci zásah jeho pôvodca. Najvyšší súd poukázal na judikát R 127/2014, uznesenie ústavného súdu vo veci sp. zn. I. ÚS 137/07,

uznesenie najvyššieho súdu vo veci sp. zn. 3 Cdo 201/2007 a vo veci sp. zn. 6 Cdo 149/2011. Aplikujúc uvedené úvahy na prejednávajúcu vec, dospel k záveru, že odvolací súd pri svojom rozhodovaní nezohľadnil uvedené rozhodnutia najvyššieho súdu, čím sa odklonil od ustálenej praxe dovolacieho súdu. Argumentácia odvolacieho súdu o možnosti použitia *analogia legis* zákona č. 514/2003 Z. z. aj na nároky vyplývajúce z neoprávnených zásahov do práva na ochranu osobnosti neobstojí, pojmovo ide o odlišné nároky, nárok na náhradu škody je právom majetkovým, má relatívnu povahu, právo na ochranu osobnosti je nematkovým právom rýdzo osobnej povahy.

7. Kasačné uznesenie najvyššieho súdu napadla sťažovateľka 28. januára 2019 ústavnou sťažnosťou, ktorej ústavný súd vyhovel nálezom č. k. II. ÚS 261/2019-48 z 27. augusta 2020 (ďalej aj „kasačný nález“), zrušil kasačné uznesenie najvyššieho súdu č. k. 3 Cdo 131/2017 zo 17. októbra 2018 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Ústavný súd, uprednostňujúc materiálny prístup k ochrane základných práv a zdôrazňujúc princíp právnej istoty, vyslovil, že pochybenia štátnych orgánov by v zásade nemali ísť na úkor nositeľov ľudských práv a v tomto prípade došlo k neakceptovateľnej situácii, keď niekoľkoročný proces pred všeobecnými súdmi sa začal javiť ako úplne zbytočný, čo by sa nemalo stávať bežne práve pri preukázaných pochybeniach štátnych orgánov. Po skončení riadneho procesu nie je spravodlivé vrátiť vec krajskému súdu, pretože spolu s okresným súdom prijali vo veci samej v tomto smere jasné a dostatočné závery a ich úvahy o vecnej pasívnej legitímácii žalovanej sú z pozície ústavného súdu akceptovateľnejšie a tolerovateľnejšie ako formalistické posúdenie tejto otázky najvyšším súdom opierajúce sa o jeho dve, resp. tri rozhodnutia.

8. Dva dni po podaní ústavnej sťažnosti sťažovateľkou krajský súd na podklade kasačného uznesenia najvyššieho súdu napadnutým rozsudkom z 30. januára 2019 zmenil rozsudok okresného súdu č. k. 19 C 17/2008-391 z 27. novembra 2014 v spojení s doplnčiacim rozsudkom č. k. 19 C 17/2008-417 z 12. februára 2015 tak, že žalobu zamietol. Krajský súd vychádzal z právnych záverov kasačného uznesenia najvyššieho súdu o potrebe rozlišovania zásahu do práva na ochranu osobnosti a práva na náhradu škody, ktoré sa riadia odlišnými právnymi predpismi. Autorom výrokov, ktoré mali zasiahnuť do osobnostných práv sťažovateľky, bol minister spravodlivosti Slovenskej republiky ako predstaviteľ Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“), nie ako zástupca štátu: *„V konaní o ochranu osobnosti fyzickej osoby, do ktorej bolo zasiahnuté nepravdivou informáciou poskytnutou médiám ministrom príslušného ministerstva, je pasívne vecne legitímované toto ministerstvo, ktorého je ministrom, nie Slovenská republika.“* Ďalej poukázal na to, že sama sťažovateľka v petite žaloby žiadala ospravedlnenie od ministerstva, nie od štátu, teda sama si bola vedomá pasívnej vecnej legitímácie ministerstva. Žalovaná Slovenská republika nebola v spore pasívne vecne legitímovaná, čo viedlo k zamietnutiu podanej žaloby.

9. Proti napadnutému rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka 18. apríla 2019 dovolanie, ktorého prípustnosť odvádzala od § 420 písm. f) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), ako aj od § 421 ods. 1 písm. a) CSP. K namietanej vade zmätočnosti uviedla, že výklad odvolacieho súdu je prehnané formalistický, konajúci súd mal využiť postup podľa § 128 a § 129 CSP, v zmysle ktorých súd vyzve toho, kto podanie urobil, na opravu neúplného alebo nezrozumiteľného

podania. Ďalej poukázala na nález ústavného súdu vo veci sp. zn. II. ÚS 675/2016, v ktorom išlo o opačnú situáciu ako v tomto prípade, žalobca sa domáhal náhrady škody proti ministerstvu, a nie proti štátu, ústavný súd konštatoval, že zo žaloby vyplývalo, že žalovanou môže byť aj Slovenská republika, teda konajúci súd mal žalobcu vyzvať na odstránenie nezrozumiteľnosti v tom, kto je žalovaným subjektom. K nesprávnemu právnemu posúdeniu poukázala na rozhodnutie najvyššieho súdu vo veci sp. zn. 5 Cdo 5/2012, v zmysle ktorého pri riešení otázky pasívnej legitímácie odporcu v konaní o ochranu osobnosti je nutné postupovať analogicky so zákonom č. 514/2003 Z. z. a súd je povinný postarať sa o opravu alebo doplnenie návrhu, aby v ňom bol účastník označený v súlade so zákonom č. 514/2003 Z. z., pretože správne právne posúdenie na základe skutkových okolností je vždy úlohou súdu.

10. Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie odmietol. Poukázal na to, že súd vykonáva poučenie strán len o procesných právach, v prípade právneho zastúpenia strany sporu súd takúto povinnosť nemá. Práva a povinnosti hmotnoprávneho charakteru nie sú predmetom poučovacej povinnosti súdu, otázka aktívnej, resp. pasívnej vecnej legitímácie spadá do oblasti hmotného práva. K namietanému nesplneniu povinnosti súdu vyzvať sťažovateľku na opravu označenia žalovanej dovolací súd uviedol, že otázka pasívnej vecnej legitímácie nie je vadou žaloby a súd prvej inštancie ani odvolací preto neboli povinné vyzývať sťažovateľku na odstraňovanie väd ňou podanej žaloby. Len žalobca je oprávnený v žalobe uviesť osobu, proti ktorej sa svojho nároku bude domáhať, a súd je povinný takúto voľbu žalobcu rešpektovať (akceptovať) a následne skúmať, či žalovaný, ktorý bol v žalobe označený žalobcom, je nositeľom hmotnoprávnej povinnosti. Najvyšší súd pripustil, že spôsob označenia žalovanej v podanej žalobe mohol vyvolávať otázky, avšak sama sťažovateľka svojimi nasledujúcimi podaniami odstránila tieto pochybnosti, keď pôvodné označenie opravila na „SR - Ministerstvo spravodlivosti SR“, čo svedčí o jej nepochybnom úmysle žalovať Slovenskú republiku.

11. K namietanému odklonu od rozhodnutia najvyššieho súdu vo veci sp. zn. 5 Cdo 5/2012 dovolací súd uviedol, že právny názor prezentovaný v tomto rozhodnutí bol prekonaný neskoršou praxou dovolacieho súdu (rozhodnutia vo veciach sp. zn. 3 Cdo 201/2007, 6 Cdo 149/2011, 4 Cdo 168/2009, 3 Cdo 176/2012 – uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako R 127/2014, 7 Cdo 126/2013 – uverejnené tamtiež ako R 75/2015). Dovolací súd zotrval na svojom právnom názore vyslovenom v predošlom kasačnom uznesení v otázke pasívnej vecnej legitímácie žalovaného v sporoch o ochranu osobnosti.

II.

Argumentácia sťažovateľky

12. Sťažovateľka vidí porušenie ňou označených práv v tom, že dovolací súd neidentifikoval existenciu prekážky *res iudicata*, ktorá vznikla po vydaní zrušujúceho nálezú ústavného súdu č. k. II. ÚS 261/2019-48 z 27. augusta 2020, neprihliadal na právne záväzný právny názor ústavného súdu vyslovený v kasačnom náleze, resp. sa s týmto nálezom žiadnym spôsobom nevysporiadal, rovnako sa argumentačne nevysporiadal ani so závermi nálezú ústavného súdu v obdobnej veci sp. zn. II. ÚS 675/2016. Dovolací súd sa tým podľa sťažovateľky odchyľil od

ustálenej rozhodovacej praxe ústavného súdu v prípade vyriešenia otázky pasívnej legitímácie žalovaného pri žalobe o ochrane osobnosti a náhrade škody bez toho, aby to odôvodnil.

III.

Vyjadrenie najvyššieho súdu, krajského súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľky

III.1. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

13. Najvyšší súd k ústavnej sťažnosti uviedol, že z logiky veci vyplynulo, že sťažovateľka v ostatnom dovolaní nemohla namietat' nerešpektovanie kasačného nálezu ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 261/2019, keďže dovolanie podala ešte pred rozhodnutím ústavného súdu. Vzniknutá situácia podľa názoru najvyššieho súdu nie je žiaduca, jej riešením je podľa najvyššieho súdu zrušenie oboch napadnutých rozhodnutí, teda rozsudku krajského súdu, ako aj uznesenia najvyššieho súdu, bez ďalšieho. Práve napadnutý rozsudok krajského súdu vytvára neakceptovateľný stav existencie dvoch meritórnych a protichodných rozhodnutí v jednej veci. Po zrušení týchto rozhodnutí najvyšší súd pristúpi k opätovnému prejednaniu dovolania podaného sťažovateľkou proti prvému meritórnemu rozsudku krajského súdu.

III.2. Vyjadrenie krajského súdu:

14. Krajský súd poukázal na to, že v čase jeho rozhodovania nemal vedomosť o podanej ústavnej sťažnosti proti rozhodnutiu dovolacieho súdu sp. zn. 3 Cdo 131/2017, ale existovalo tu právoplatné kasačné uznesenie dovolacieho súdu, ktorým bol krajský súd viazaný a v zmysle ktorého aj rozhodol napadnutým rozsudkom. V postupe a rozhodnutí krajského súdu a senátu 6Co pri vydávaní v poradí druhého rozhodnutia nedošlo k žiadnemu porušeniu ústavných práv sťažovateľky. Súladnosť postupu najvyššieho súdu v danej veci ponechal krajský súd na posúdenie ústavnému súdu. Krajský súd požiadal ústavný súd o zohľadnenie uvedených objektívnych dôvodov pri svojom rozhodovaní.

III.3. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

15. Zúčastnená osoba, ktorou je žalovaná Slovenská republika zastúpená ministerstvom, považuje podanú ústavnú sťažnosť za zjavne neopodstatnenú. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu podľa jej názoru zodpovedá garáciám v zmysle základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie, dovolací súd sa argumentačne vysporiadal so skôr prezentovaným názorom o nedostatku pasívnej vecnej legitímácie s odkazom na aktuálnu dovoláciu prax.

16. K námietke *res iudicata* ako prekážke konania žalovaná uvádza, že kasačný nález ústavného súdu nepredstavuje prekážku právoplatne rozsúdenej veci, keďže ústavný súd nerozhodoval s konečnou platnosťou o veci samej. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu sa podľa žalovanej neodkláňa od právneho názoru ústavného súdu vysloveného v jeho kasačnom náleze, pretože sa svojím odôvodnením odlišuje od skôr vydaného a neskôr ústavným súdom zrušeného uznesenia najvyššieho súdu.

17. Žalovaná neuznáva možnosť aplikovať závery nálezu ústavného súdu č. k. II. ÚS 675/2016 z 12. januára 2017, keďže podľa jej názoru ide o skutkovo odlišný prípad, v ktorom sa sťažovateľ domáhal nároku na náhradu škody z dôvodu nezákonného rozhodnutia

v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z., čo bolo dôvodom na odstránenie rozporov v jeho tvrdeniach. Sťažovateľka konzistentne tvrdila, že za jej ujmu zodpovedá štát, pričom od počiatku jej bolo známe, kto je pôvodcom zásahu do jej osobnostných práv: „*Rozdiely medzi právnou úpravou zodpovednosti za škodu, ktorú preberá štát za orgány verejnej moci a právnou úpravou ochrany osobnosti museli a mali byť sťažovateľke známe aj z dôvodu, že sťažovateľka má právnické vzdelania a zároveň je počas celého súdneho konania aj právne zastúpená.*“

18. V časti napádaného rozsudku krajského súdu je ústavná sťažnosť sťažovateľky neodôvodnená, odvolací súd ani nemohol zasiahnuť do základných práv sťažovateľky z dôvodu nerešpektovania nálezu ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 261/2019, pretože vydanie rozsudku odvolacieho súdu predchádzalo rozhodnutiu ústavného súdu, preto ho odvolací súd nemohol zohľadniť, ale musel postupovať v zmysle kasačného uznesenia najvyššieho súdu, ktoré bolo až neskôr ústavným súdom zrušené.

III.4. Replika sťažovateľky:

19. Sťažovateľka súhlasí s názormi prezentovanými krajským súdom a najvyšším súdom a zotrváva na podanej ústavnej sťažnosti.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

20. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou a so stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu všeobecného súdu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

21. Podstata ústavnej sťažnosti spočíva v namietanom porušení základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v spojení s čl. 144 ods. 2 ústavy napadnutým rozsudkom krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktoré nerešpektuje záväzný názor ústavného súdu vyslovený v náleze č. k. II. ÚS 261/2019-48 z 27. augusta 2020. Navyše v dôsledku zrušenia kasačného uznesenia najvyššieho súdu spomenutým nálezom existujú vo veci sťažovateľky dva právoplatné, meritórne a vecne si odporujúce rozsudky odvolacieho súdu.

22. Na úvod ústavný súd poznamenáva, že odkaz sťažovateľky na čl. 144 ods. 2 ústavy v súvislosti s kasačnou záväznosťou nálezu ústavného súdu nie je na mieste, pretože označený článok a odsek ústavy sa dotýkajú oprávnenia všeobecného súdu podať návrh na súlad všeobecne záväzného právneho predpisu týkajúceho sa prejednávanej veci s ústavou, ústavným zákonom a medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy v rámci konania podľa čl. 125 ods. 1 ústavy, právny názor ústavného súdu obsiahnutý v rozhodnutí je pre súd záväzný. V tejto časti preto nebolo možné ústavnej sťažnosti vyhovieť (výrok 4).

23. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 36 ods. 1 listiny a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1

dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 71/97). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k označeným právam v zásade identické (IV. ÚS 147/08).

IV.1. K napadnutému rozsudku krajského súdu:

24. V prípade sťažovateľky vznikla nežiaduca situácia, keď v čase rozhodovania ústavného súdu popri sebe skutočne existujú dva právoplatné rozsudky odvolacieho súdu. Prvý z nich, ktorým bolo čiastočne vyhovené podanej žalobe, bol najskôr kasačným uznesením najvyššieho súdu zrušený, avšak v dôsledku výroku nálezu ústavného súdu č. k. II. ÚS 261/2019-48 z 27. augusta 2020, ktorým bolo zrušené kasačné uznesenie najvyššieho súdu, sa obnovili jeho právne účinky. Druhý (touto ústavnou sťažnosťou napadnutý) rozsudok odvolacieho súdu, ktorým bola žaloba sťažovateľky zamietnutá pre nedostatok pasívnej vecnej legitímácie žalovanej, bol vydaný ako dôsledok zrušujúceho uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 131/2017 ešte v čase, keď ústavný súd nerozhodol o zrušení kasačného uznesenia najvyššieho súdu.

25. Takýto právny stav je neakceptovateľný, pretože porušuje princíp právnej istoty ako súčasť práva na spravodlivé súdne konanie (IV. ÚS 588/2021), princíp legitímnych očakávaní strán sporu, popiera základnú zásadu civilného konania *ne bis in idem* (nie dvakrát o tej istej veci) a na ňu naviazanú procesnú prekážku *res iudicata*, čím porušuje základné právo na súdnu ochranu, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie (výrok 1), a preto bolo zároveň nevyhnutné zrušiť napadnutý (v poradí druhý) rozsudok odvolacieho súdu. Jeho zrušením sa obnoví procesnoprávny stav, ktorý nastal v dôsledku nálezu ústavného súdu č. k. II. ÚS 261/2019-48 z 27. augusta 2020.

26. Je potrebné poznamenať, že krajský súd pri vydávaní napadnutého rozsudku konal v intenciách v tom čase ešte právoplatného kasačného uznesenia najvyššieho súdu, teda konal zákonným spôsobom, čo ústavný súd zohľadnil pri priznávaní nároku na náhradu trov konania. Existenciu prekážky *res iudicata* v dôsledku obnovenia účinkov prvého rozsudku krajského súdu mal možnosť zistiť až najvyšší súd rozhodujúci o dovolaní proti napadnutému rozsudku krajského súdu.

IV.2. K napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu:

27. Rovnako ako napadnutý rozsudok krajského súdu, aj napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, ktoré nadväzuje na toto ústavne neakceptovateľné rozhodnutie, nežiaducim spôsobom zasahuje do právnej istoty sťažovateľky, čo zakladá porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie (výrok 1). Z rovnakých dôvodov bolo nevyhnutné zároveň zrušiť napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, ktorého predmetom bol dovolací prieskum ústavným súdom zrušovaného rozsudku odvolacieho súdu.

28. Zásadným problémom, ktorý ústavný súd identifikoval bolo, že dovolací súd nijako nereagoval na procesnú situáciu, ktorá vznikla v dôsledku kasačného nálezu ústavného súdu č. k. II. ÚS 261/2019-48 z 27. augusta 2020. Ten bol najvyššiemu súdu doručený 11. septembra 2020, teda v čase, keď už prebiehalo konanie o dovolaní sťažovateľky. Najvyšší súd vydal napadnuté uznesenie až 28. apríla 2022, teda v čase, keď už boli obnovené

účinky spojené s právoplatnosťou skoršieho rozsudku odvolacieho súdu, čo znamenalo súbežnú existenciu dvoch právoplatných rozsudkov odvolacieho súdu v tej istej veci, ktoré si svojimi výrokmi odporujú. Práve druhý rozsudok krajského súdu bol v tom čase predmetom prieskumu najvyššieho súdu, ktorý túto špecifickú procesnú situáciu žiadnym spôsobom nezohľadnil, pričom ju zrejme ani nepostrehol. Z objektívneho pohľadu však najvyšší súd mohol a mal novú procesnú situáciu vyriešiť.

29. Vychádzajúc z čl. 127 ods. 2 ústavy a jemu zodpovedajúceho § 133 ods. 2 a 3 písm. b) zákona o ústavnom súde, vzhľadom na vyhovenie ústavnej sťažnosti v časti vyslovenia porušenia práv sťažovateľky ústavný súd napadnutý rozsudok krajského súdu a napadnuté uznesenie najvyššieho súdu zrušil (výrok 2).

30. Ústavný súd nerozhodol o vrátení veci na ďalšie konanie, pretože najvyšší súd už nemôže rozhodovať o dovolaní podanom sťažovateľkou proti napadnutému rozsudku krajského súdu z dôvodu zrušenia uvedeného rozsudku týmto nálezom. Úlohou dovolacieho súdu bude rešpektovať výrok nálezu ústavného súdu č. k. II. ÚS 261/2019-48 z 27. augusta 2020, to znamená vykonať opakovane dovolacie konanie o dovolaní žalovanej proti prvému rozsudku krajského súdu (pôvodne vedené pod sp. zn. 3 Cdo 131/2017).

31. K námietke sťažovateľky, že najvyšší súd sa v napadnutom uznesení nevysporiadal so závermi nálezu vo veci sp. zn. II. ÚS 675/2016, sa ústavný súd nepovažuje za potrebné vyjadrovať, pretože z dôvodu zrušenia napadnutého rozsudku krajského súdu sa dovolací súd nebude opätovne vysporiadať s dovolaním sťažovateľky proti zrušenému (druhému) rozsudku krajského súdu, ale jeho úlohou bude postupovať v zmysle pokynov ústavného súdu vyslovených v kasačnom náleze č. k. II. ÚS 261/2019-48 z 27. augusta 2020. Ústavný súd považuje za nadbytočné opätovne sa vyjadrovať k meritórnemu posúdeniu veci, t. j. k spornej otázke pasívnej vecnej legitímácie žalovanej, k čomu sa vyjadril v kasačnom náleze.

V.

Trovy konania

32. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 493,10 eur.

33. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (§ 11 ods. 3). Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2022 je v sume 193,83 eur a hodnota režijného paušálu je v sume 11,63 eur. Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2022 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu). Právny zástupca sťažovateľky je subjektom registrovaným pre daň z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“) ako jej platiteľ, preto bola výsledná suma zvýšená o príslušnú sadzbu DPH.

34. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je najvyšší súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (výrok 3).

35. Ústavný súd zaviazal na náhradu trov konania sťažovateľky iba najvyšší súd, keďže vydaním napadnutého uznesenia najvyššieho súdu bolo zasiahnuté do sťažovateľkou označených práv. V čase vydania rozsudku krajského súdu k takému zásahu nedošlo, tento sa stal nezlučiteľným s garanciami v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru až v dôsledku zrušenia kasačného uznesenia najvyššieho súdu nálezom ústavného súdu č. k. II. ÚS 261/2019-48 z 27. augusta 2020.